

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΙΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΠΥΡΡΑ

Έτησία συνδρομή δραχ. ν. 3. Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν 3,50 προπληρωτέας.

ΕΤΟΣ Η'.—Έρ' Αθήναις 1 Φεβρουαρίου 1886.—'Αρ. 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Έπηρεία τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.—Περὶ τῆς ἐκ τοῦ κα-
πνίσειν βλάβης τῆς υγιείας.—Σπλάγχνα τῆς φυτικῆς ζωῆς.—Πῶς διατηρεῖται ἡ
ζωικὴ ζωή.—Περὶ τῆς πέψεως.—Περὶ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος.—Περιγραφή
τοῦ στόματος.—Περὶ περιποιήσεως τῆς λεχοῦς, καὶ διαίτης αὐτῆς.—Θεραπεία τοῦ
διαλείποντος πυρετοῦ διὰ τοῦ ὅπου τοῦ λειμονίου.—Θεραπεία τῆς βραγχνάδας τῶν
ρητῶρων καὶ τῶν ἄδόντων.—Περὶ θεραπευτικῆς μεθόδου.—Περὶ βελονισμοῦ.—Περὶ
ἤλεκτροβελονισμοῦ.—Περὶ 'Ιτίας.—'Ιατρικὸν ἐκ τῶν φύλλων τοῦ Γερανίου.—Περὶ
τῆς τέχνης τοῦ συνταγογράφειν.—Παντοῖα.

Α' ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ

Έπηρεία τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

(συνέχεια προηγουμένου)

Έκ τῆς φυσικῆς μανθάνομεν ὅτι ὁ τὴν γῆν περικαλύπτων ἀε-
ρώδης φλοιὸς, ὅστις καλεῖται ἀτμοσφαῖρα, εἶναι σῶμα καὶ ἔχει
πάχος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς μέχρι τοῦ ἄνω ὑποτιθεμένου
πέρατος περὶ τὰς 20 λεύγας, ἤτοι περὶ τὰ 80,000 μέτρα.

Ὁ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἀποτελὼν ἀὴρ εἶναι λεπτότατος, διαφανής,
ἀόρατος, ἄδρακτος, παρέχει ἀντίστασιν ἐν κινήσει, εἰσχωρεῖ παν-

τοῦ, καὶ φύσει πληροῦ καὶ τὰ ἐλάχιστα διαστήματα τῶν σωμάτων. «κενὸν οὐδὲν ἐστὶ τούτου»· (καθ' Ἱπποκρ. φυσ.) ἔχει βάρος, ὅπερ ἀποδεικνύεται πειραματικῶς (ὄρα Φυσικῆς σελ. 43).

Οἱ ἀρχαῖοι ὁμῶς ἠγνόουν τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας, ὡς καὶ τὸ βάρος τοῦ ἀέρος. Πρῶτος ὁ Ἀριστοτέλης εἶπεν, ὅτι ὁ ἀήρ ἔχει βάρος, καὶ ἐβεβαίωσε τοῦτο πειραματικῶς διὰ πεφουσημένου ἀσκού· «πάντα τὰ σώματα βάρος ἔχει πλην πυρός, καὶ ὁ ἀήρ· σημείον δὲ ὅτι ἔλκει πλεῖον ὁ πεφουσημένος ἀσκὸς τοῦ κενοῦ»· (π. Οὐρανοῦ)· καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ἔχει βάρος ὁ ἀήρ ἐν τῷ ἀέρι· (προβλ.) ἀλλὰ τὸ πείραμα τοῦτο τοῦ Ἀριστοτέλους εἶνε ἐπισφαλές, διότι καὶ ὁ πλήρης ἀέρος ἀσκὸς καὶ ὁ κενὸς ἔχουσι τὸ αὐτὸ βάρος κατὰ τὸν νόμον τῆς Φυσικῆς· ἵνα ὑπάρξῃ κενὸς ἀσκός, δεόν ὅπως διατηρῇ τὸν ὄγκον, ὃν ἔχει, καὶ πεφουσημένος ὢν· ἐὰν δὲ ὁ πεφουσημένος ἔλκη πλεῖον, τοῦτο ἀποδοτέον εἰς τοὺς εἰσαγομένους ὑδατῶδεις ἀτμούς· ἐκ τοῦ στόματος τοῦ φυσῶντος. Οἱ ἀρχαῖοι ἠγνόουν τὸ κενὸν ἀέρος, οὔτε εἶχον μηχανὰς πρὸς παραγωγὴν τούτου.

Ἡ ἰδέα τοῦ Ἀριστοτέλους ἐβεβαιώθη πειραματικῶς κατὰ τὸ 1643 ὑπὸ τοῦ Τορικέλλου, ὅστις ἐφεῦρε καὶ τὸ βαρόμετρον· ἔκτοτε ὠρίσθη καὶ τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἡ παραγωγὴ τοῦ κενοῦ.

Τὸ πείραμα τῆς ἀποδείξεως τοῦ βάρους τοῦ ἀέρος (ὄρα ἐν τῇ Φυσικῇ σελ. 46) ἀποδεικνύει ὅτι τὸ βάρος ἢ ἡ πίεσις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπὶ ἐπιφανείας, ἐχούσης ἑκτασιν ἐνὸς τετραγωνικοῦ ἑκατοστομέτρου, εἶνε ἴσον μὲ τὸ βάρος 80 ὀκάδων. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ μέσον ὄρον ἔχει ἑκτασιν περὶ τὰ 175 ἑκατοστόμετρα τετραγωνικά· ἄρα· ὅθεν ἢ ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου πίεσις τῆς ἀτμοσφαίρας ὑπολογίζεται ἕως 14,000 ὀκάδας βάρους. Ἡ πίεσις αὕτη γίνεται τόσον μικρότερα ὅσον περισσότερον ἀνυψούμεθα πρὸς τ' ἄνω· διότι σμικρύνεται τὸ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ γίνεται ἀραιότερος ὁ ἀήρ.

Ἐν τῇ διαφορᾷ ταύτῃ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, ὁ ἀνθρώπος ζῇ μὲν, ἀλλ' ὑφίσταται διάφορα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς ὑγείας αὐτοῦ.

Καὶ ὁ μὲν ζῶν ἐν παραλίῳ τόπῳ ὑφίσταται πίεσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος μεγαλειτέραν τοῦ ζῶντος ἐπὶ ὑψηλῶν τόπων. Ὁ ἐν παραλίῳ ἀναπνέει πυκνότερον ἀέρα· ὁ ἐπὶ ὑψηλῶν ἀναπνέει ἀραιότερον ἀέρα· ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης γίνονται διάφορα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς σωματικῆς καταστάσεως.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα γίνονται καταφανέστερα εἰς τοὺς διαμένοντας ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὀρέων· ἀλλὰ καταφανέστερα γίνονται καὶ διὰ τοῦ πειράματος τοῦ Ἰουνόδου. Ὁ φυσικὸς οὗτος κατε-

σκεύασε θαλαμίσκον, ὅστις εἶνε καθ' ὅλα στεγανῶς πεφραγμένος ἵνα μὴ συγκοινωνῇ ὁ ἐσωτερικὸς ἀήρ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος. Μόνον ὑπάρχει ἀεραντλία, δι' ἧς ὁ ἐντὸς τοῦ θαλαμίσκου ἀήρ δύναται ν' ἀραιωθῇ, ἢ νὰ συμπυκνωθῇ. Ἐὰν ἐντὸς τοῦ θαλαμίσκου τούτου τεθῇ τις εὖ ἔχων καὶ μειωθῇ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις κατὰ τὸ 1[4, ἀμέσως ἀναφαίνονται τάδε τὰ συμπτώματα· βομβισμοὶ ὧτων· ἀναπνοὴ ταχύτερα καὶ εὐρύτερα, διαρκούσα ἐπὶ 15 ἢ 20 λεπτά τῆς ὥρας, εἴτα ἐπιγίγνεται δύσπνοια· ὁ σφυγμὸς καθίσταται ταχύτερος καὶ πλήρης· τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος ἀγγεῖα ἐξογκοῦνται· τὰ βλέφαρα καὶ τὰ χεῖλη ἐξοιδοῦνται, καὶ ἐνίοτε ἐπισυμβαίνει αἱμορραγία μετὰ συγκοπῆς· ἐπὶ τοῦ δέρματος γεννᾶται θερμότης ἀνυπόφορος· ἡ ἄδηλος διαπνοὴ γίνεται μεγάλη, αἱ δὲ ἐκκρίσεις τῶν ἀδένων παύουσιν, καὶ τὸ στόμα ξηραίνεται. Ἡ φωνὴ γίνεται ἀτονωτέρα· αἱ σωματικαὶ δυνάμεις καταβάλλονται καὶ πλήρης ἀπάθεια γίνεται.

Ὅμοια ἀποτελέσματα γίνονται καὶ εἰς τοὺς ἀναβαίνοντας πολὺ ὑψηλὰ ὄρη, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἀνυψούμενους πολὺ διὰ τοῦ ἀεροστάτου, δι' οὗ πολλοὶ ἐπιστήμονες, πολλὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας ἐποίησαντο ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὁ μᾶλλον ἀ-

κριδέστερον περιγράφας ταῦτα ἐστὶν ὁ σοφὸς Γαῦλουσάκ, ὅστις ἀνυψώθη περὶ τὰς 7,000 μέτρα· ἦτοι τὸ $\frac{1}{11}$ τοῦ πάχους τῆς ἀτμοσφαίρας. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τούτου τὸ βαρόμετρον ἐταπεινούτο, καὶ ἡλαττοῦτο ἡ πίεσις τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡ ἀναπνοὴ καὶ ἡ κυκλοφορία ἐπεταχύνοντο· ὁ σφυγμὸς ἀνῆλθεν εἰς 100 σφύγξεις, ἐν ᾧ συνήθως εἶχεν 60 ἕως 70· τὸ στόμα καὶ ὁ φάρυγξ ἐγένοντο ξηρὰ καὶ δυσχερῶς ἐγένετο καὶ ἡ κατάποσις ἄρτου. Ἡ ἀναπνοὴ ἐγένετο ἐπιπόνως, συνέβη κεφαλαλγία, θάμβος, βομβισμὸς ὧτων· ἐκ δὲ τῶν βωθῶνων, βλεφάρων καὶ ὧτων ἐγένετο αἱμορραγία· ἐπὶ τῶν χειρῶν ἐπηύξατο τὸ ψυχρὸν, τὸ δὲ βαρόμετρον κατέβη εἰς 0,33. Ἡ ξηρασία τοῦ ἀέρος ἦτο μέγιστη καὶ τοσαύτη, ὥστε διεβρῆγγύνοντο τὰ ξύλα τῶν ἐργαλείων. Ἐν τούτοις ὁ Γαῦλουσάκ οὐδόλως ἡσθάνετο μεγάλην κακουχίαν.

Καὶ διὰ τῆς ἀναβάσεως ἐπὶ ὑψηλοτάτων ὀρέων σχεδὸν τ' αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐπισυμβαίνουν.

ἀερόστατον

Ὁ μᾶλλον ἐντελέστερον περιγράφας ταῦτα ἐστὶν ὁ πολὺς Οὐμβόλδος, ὅστις ἀνυψώθη ἐπὶ τοῦ Κιμβοράσου ὄρους 5,000 μέτρα. Οὗτος λέγει, ἐκτὸς τῶν ὅσων ἀναφέρει ὁ Γαύλουσάκ, ὅτι ἡσθάνετο καὶ κακουχίαν, καὶ κόπωσιν σὺν τῇ δυσπνοίᾳ, ναυτίαν, αἱμορραγίας οὐλῶν κλπ. τ' αὐτὰ σχεδὸν ἐπιβεβαιοῦσι καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες περιηγηταί. Προσέτι ὁ ἥχος ἐλαττοῦται, ὥστε οὔτε φωνὴ ἄσματος οὔτε ἥχος πυροβόλου ἀκούεται.

Ἰστέον δὲ ὅτι πάντα τ' ἀναφερόμενα ἀποτελέσματα οὐδόλως πάντες ἐπίσης ὑφίστανται· διότι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ προσώπου.

(Ἀκολουθεῖ).

Β'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ.

*Περὶ τῆς ἐκ τοῦ καπνίζειν βλάβης τῆς υγιείας καὶ ἄλλων
υποδουλώσεων τοῦ ἀνθρώπου.*

Ὁ καπνὸς εἶνε δηλητήριον. Ὁ δὲ καπνίζων κατὰ τὴν ἐναρξίν τῆς χρήσεως, πρὶν ἔτι συνειθίσῃ, αἰσθάνεται σκοτοδυνίαν, θάμβωσιν, ναυτίαν, τρόμον καὶ νάρκωσιν καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Ταῦτα ἐμφανισαὶν ὅτι ὁ καπνὸς ἐνεργεῖ ἀμέσως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ κατόπιν ἐφ' ὅλου τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ἐπομένως βλάπτει τὴν ὑγίειαν· ἀλλ' ἡ συνεχὴς χρῆσις, ἥτοι ἡ συνήθεια καὶ ἡ ἔξις, ἀποκαθιστῶσι τοῦτον κατ' ὀλίγον ἀνεκτόν, διότι ἡ ἔξις εἶνε ἄλλη φύσις.

Ἐν τούτοις καίτοι γίνεται ἡ ἀνοχὴ αὕτη, ἡ δηλητηριώδης ἐνέργεια αὐτοῦ δὲν παύει τοῦ νὰ ἐνεργῇ κατ' ὀλίγον. Ὅθεν ὁ καπνίζων ἀποβάλλει ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῆς τοῦ καπνοῦ χρήσεως τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου, ὅπερ καθίσταται ὠχρόν, ἡ μνήμη ἀδυνατεῖ, ἡ πρὸς φαγητὸν ὀρεξίς ἐλαττοῦται, ἡ θρέψις γίνεται ἀτελεῶς, δι' ὃ καὶ ἐπέρχεται ἰσχνότης εἰς τὸ σῶμα, εἰς δὲ τοὺς παχεῖς ἐπισημαίνει χαλάρωσις.

Εἰς τινὰς ἐπιφέρει διαλειπούσας κεφαλαλγίας. Εἰς πάντα δὲ καπνίζοντα ἐπιφέρει διαρκὴ ἐρεθισμόν ἐπὶ τῆς ὀπισθίας κοιλότητος τοῦ στόματος, ἥτοι τοῦ φάρυγγος, ἐξ ἧς γεννῶνται φλέγματα πυκνὰ, τὰ ὁποῖα διὰ τὴν ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ στόματος πρέπει νὰ γείνη ἰσχυρὸς βροντῶδης βῆξις, ἀηδέστατος καὶ δύσχηχος. Τοῦτο γίνεται ἰδίως κατὰ πᾶσαν πρωίαν μετὰ τὴν ἐγερσιν ἐκ τοῦ ὕπνου. Ὁ δὲ καπνίζων ἐγειρόμενος τὸ πρωὶ ἔχει τὸ στόμα ξηρόν καὶ ὠχρόν, καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας στερεῖται προσήκοντος ποσοῦ σιέλου, ἡ-

τις ἐκκρίνεται περισσοτέρα, ὅταν ἀρχίξῃ νὰ καπνίσῃ καὶ αὔξεται καθ' ὅσον γίνεται τὸ κάπνισμα· διότι ἐρεθίζονται διὰ τοῦ καπνοῦ οἱ σιελοποιοὶ ἀδένες· καὶ ἅμα παύει ὁ ἐρεθίζων αὐτοὺς καπνὸς, οἱ σιελοποιοὶ ἀδένες τὴν ἐκκρίσιν τῆς σιέλου, διότι ἐσυνείθισαν νὰ λειτουργῶσι διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ καπνοῦ, ὡς γίνεται εἰς τοὺς οἰνοπότας, οἵτινες τρέμουσι τὰς χεῖρας, ἐὰν δὲν πίνωσιν ἱκανὸν ποσὸν οἴνου ἢ οἶνοπνεύματος. Ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ δέον ἐκκρίσεως τῆς σιέλου ἐπαυξάνει καὶ ἡ ἰσχνότης, διότι καὶ ἡ ποιότης ταύτης μεταβάλλεται, καὶ οὐ συντείνει πολὺ πρὸς πέψιν, καὶ διότι ἐρχομένη εἰς τὸν στόμαχον φέρει μεθ' ἑαυτῆς ἐν διαλύσει καπνόν, ὅστις διὰ τῆς δηλητηριώδους καὶ ἐρεθιστικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀντιπράττει πρὸς τὴν προσήκουσαν ἐνέργειαν τοῦ στομάχου. Ὁ στόμαχος ἐκ τούτου καθίσταται νοθρὸς, ἄτονος καὶ ἀνίκανος πρὸς τὴν εὐπεψίαν. Τὰ νεύρα ἐξασθενοῦσι, χαλαροῦνται. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης καταστάσεως καὶ πᾶσα νόσος βαρυτέρα γίνεται. Ἰδίως ὅμως ὁ καπνὸς βλάπτει τοὺς πάσχοντας ἐκ διαλείποντος πυρετοῦ, ὅστις δυσχερῶς θεραπεύεται. Ὅθεν οἱ πάσχοντες ἐκ διαλείποντος πυρετοῦ πρέπει ν' ἀπέχωνται τοῦ καπνίζειν.

Ἐκτὸς τούτων ὁ καπνίζων ἔχει πάντοτε ὄξον τὸ στόμα, καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ καπνὸς δὲν ᾔνε καλῆς ποιότητος, συνομιλῶν μετὰ μὴ καπνίζοντος, καθίσταται ἐπαχθὴς καὶ ἀνυπόφορος.

Ταῦτα πάντα ὑποφέρει καὶ ὁ εἰσπνέων τὸν καπνόν, καὶ ὁ ἀπλῶς καπνίζων, ἐν τῷ στόματι περιορίζων τὸ κάπνισμα, ὁ πρῶτος μάλιστα ὑφίσταται καὶ ἐρεθισμόν εἰς τοὺς βρόγχους τῶν πνευμόνων.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ἐκουσίως καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς οὐσιώδους ἀνάγκης υποβάλλει ἑαυτὸν εἰς δουλείαν, ἥτις τὸν δεσμεύει, καὶ τῷ ἀφαιρεῖ μέγα μέρος τῆς υγιείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας του, ἐν ᾧ φύσει ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ πιθῇ ν' ἀποφεύγῃ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰς κακουχίας.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν υγιεινῶν καὶ ἠθικῶν τούτων ἐλαττωμάτων καὶ στερησεων, ὁ καπνίζων, καθὼς καὶ ὁ πίνων ἀνευ ἀνάγκης ποτὶ, ὑφίσταται καὶ φορολογίαν διὰ χρημάτων οὐ σμικρὰν, ἥτις εἰς τὸν ἐργάτην, τεχνίτην, βιομήχανον καὶ πάντα οἰκοκύριον εἶνε ἀξία προσοχῆς. Ἐὰν ὁ καπνίζων, ὡς καὶ ὁ πίνων ποτὰ καθ' ἑκάστην δαπανᾷ τακτικῶς 20 μόνον λεπτὰ πρὸς ταῦτα, τὸ ποσὸν τοῦτο ἀποτελεῖ ἐπὶ ἑνα μῆνα δραχ. 6 καὶ ἐπὶ ἑν ἔτος δραχ. 72· ὥστε διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου δύναται ὁ μὴ καπνίζων νὰ ἔχῃ ἐν ὠραίῳ φόρεμα. Ἐὰν ὅμως κατ' ἔτος ἀνατοκίσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, παρέχει μετὰ 20 ἔτη κεφάλαιον περὶ πέντε χιλιάδων δραχμῶν. Ἐὰν λοιπὸν νέος ἀρ-

χίση νὰ καπνίση καὶ ἐξακολουθῇ νὰ καπνίση, δαπανῶν μόνον 20 λεπτὰ τὴν ἡμέραν ἐπὶ 40 ἔτη, δαπανᾷ ματαίως 10,000 δραχμῶν χάριν ἐπιβλαβοῦς ὁρέξεως.

Ὅσον ὁ ἄνθρωπος ὀλιγωτέρας ὑποχρεώσεις καὶ ἀνάγκας ἔχει, τόσον ἐλευθερώτερος εἶνε καὶ τόσον εὐχαριστότερον διάγει τὸν βίον του, καὶ τερπνότερον, καὶ ἰσχυρότερα ἐνεργεῖ ὁ νοῦς του. Εἶνε λοιπὸν παράλογον καὶ ἀναρμόδιον εἰς ἄνθρωπον ἔχοντα καλῶς τὰς φρένας του νὰ υποβάλληται ἐκουσίως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς οὐσιώδους ἀνάγκης εἰς ὑποχρεώσεις βλαπτούσας τὴν ὑγίειαν καὶ δεσμευούσας τὴν θέλησίν του κλπ. Εἶνε ἀγενὲς εἰς λογικὸν ἄνθρωπον αἱ ὁρέξεις νὰ τὸν κυριεύωσι καὶ νὰ καταβάλλωσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ νοῦς, καὶ νὰ υποδουλώσωσιν αὐτόν, ἐν ᾧ οὗτος πρέπει ν' ἄρχῃ καὶ νὰ κυβερνᾷ τὰς ὁρέξεις.

Ὁ ἔχων λοιπὸν τὸν νοῦν ἄρχοντα ἐπὶ τοῦ σώματος, δαμάζοντα τὰ ψυχικὰ πάθη, καὶ τὰς ὁρέξεις, δὲν πρέπει νὰ κατακυριεύηται ἐκ τοιοῦτου πάθους καὶ τοιαύτης βρωμερᾶς ὁρέξεως καὶ νὰ γίνηται δοῦλος τῆς ὁρέξεως ὡς τ' ἄλογα ζῶα, ἅπερ διὰ μόνων τῶν ὁρέξεων διοικεῖν καὶ ζῶσιν.

Ἐὰν λοιπὸν, ἄνθρωπε, ἔχῃς τὴν ἀξίωσιν ὅτι ὑπερέχεις τῶν ἀλόγων ζῴων διὰ τοῦ λογικοῦ σου, πρέπει τὸ λογικόν σου ν' ἄρχῃ τῶν ψυχικῶν παθῶν. Ἐὰν θέλῃς νὰ ᾔσῃς ἐλεύθερος καὶ νὰ διαγῇς βίον εὐχάριστον, ἐλάττωσε τὰς ἀνάγκας σου, ἀπόφυγε πᾶν περιττόν καὶ μάλιστα ἐπιβλαβές· ἀπόφυγε τὸ καπνίζειν, τὴν πόσιν τοῦ ρακίου, τῆς βώμης κλπ. διότι καὶ ταῦτα βλάπτουσι τὴν ὑγίειαν, καὶ τότε ἔσῃ ἐλευθερώτερος καὶ εὐδαιμονέστερος, καὶ χρῆσιν τοῦ νοῦς σου καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων ποιήσεις πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ καὶ τοῦ πλησίον σου καὶ ὅλης τῆς Πατρίδος.

Γ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ.

Σπλάγχνα τῆς φυτικῆς ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει ὑπὸ δύο καταστάσεις ὑπὸ ἐγρήγορσιν καὶ ὑπὸ ὕπνον.

Ἡ ἐγρήγορσις ἀποτελεῖ τὸν τοῦ νοῦς καὶ τῶν αἰσθήσεων ἄνθρωπον καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὰ ζῶα καθ' ὅλα, πλὴν τῆς δυνάμεως τῆς φιλομαθείας καὶ τῆς δημιουργικῆς, καθ' ἣν ὁμοιάζει μὲ τὸν Θεόν.

δι' ὧν καὶ ὑπερέχει τῶν ἀλόγων ζῴων. Ἡ τῆς ἐγρηγόρσεως ζωὴ γίνεται διὰ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν ἐκ τούτου συνηχομένων αἰσθητικῶν νεύρων.

Ὁ ἐν ὕπνῳ ἄνθρωπος ὁμοιάζει μὲ ζῶην φυτοῦ· δὲν ἔχει διάνοιαν, δὲν ἔχει αἰσθήσεις, οὔτε κινεῖται, οὔτε θέλησιν, οὔτε αἰσθησιν. Ζῇ, κοιμώμενος ὡς φυτόν· διὰ τοῦτο ἡ ἐν ὕπνῳ ζωὴ, φυτική ζωὴ καλεῖται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀκίνητος ζῶον, ὡς τὰ φυτὰ εἰσὶν ἀκίνητα ζῶα. Ἡ ζωικὴ δύναμις εἶνε κοινὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰ φυτὰ.

Πῶς διατηρεῖται ἡ ζωικὴ δύναμις.

Τρεῖς λειτουργίαι πρέπει νὰ ἔχωσι καλῶς καὶ ἑναρμονίως, ἵνα ὑπάρχῃ ζωὴ καλὴ, ὑγίεια καὶ εὐεξία. Α'. Πρέπει νὰ γίνηται καλῶς ἡ πέψις (ἡ χώνευσις) τῶν τροφῶν, ἥτοι ἡ λειτουργία τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος. Β'. Νὰ γίνηται καλὴ ἡ κυκλοφορία, ἥτοι ἡ λειτουργία τῆς καρδίας, καὶ Γ'. Νὰ ἐνεργῶσι καλῶς οἱ πνεύμονες. Περὶ ἐκάστου τούτων θέλομεν ἰδίως διαλάβει.

Α'. Περὶ τῆς πέψεως.

Ἡ πέψις τῶν τροφῶν, ὅταν δὲν γίνηται καλῶς, οὔτε ἡ θρέψις, οὔτε τὸ αἷμα γίνεται καλῶς· ἐπομένως οὔτε καὶ αἱ τοῦ σώματος δυνάμεις διατηροῦνται. Τὸ αἷμα καθίσταται ἀραιόν, στερούμενον ἀναλόγου ποσοῦ ἐρυθρᾶς ὕλης (ἐρυθρῶν σφαιριδίων), δι' ἧς τὰ νεῦρα διεγείρονται καὶ ὁ ἐγκέφαλος ἐργάζεται καλῶς· διότι, ἐὰν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μὴ ὑπάρχῃ ἱκανὸν ποσὸν αἵματος, ἐπιγίγνεται γενικὴ χαλάρωσις τοῦ σώματος, ἐπισυμβαίνειν συγχοπαί, κεφαλαλγίαι καὶ ἀνεπιδεκτικότης πρὸς πᾶσαν νοερὰν ἐργασίαν.

Ἡ καλὴ πέψις εἶνε ἡ μήτηρ τῆς ζωῆς, εἶνε τὸ θεμέλιον τῆς ὑγιείας. Ἡ καλὴ πέψις παράγει καλὸν αἷμα, τὸ καλὸν αἷμα ζωογονεῖ τὸν ἐγκέφαλον καὶ ζωοπορεῖ τὰ νεῦρα, διατηρεῖ ζωηρὰς τὰς τοῦ νοῦς δυνάμεις. Ἴνα λοιπὸν γείνη καλὴ πέψις πρέπει νὰ ἔχῃ καλῶς ὁ γαστροεντερικὸς σωλήν. Τί δὲ ἐστὶ γαστροεντερικὸς σωλήν; τοῦτο λέγομεν ἥδη.

Περὶ τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος.

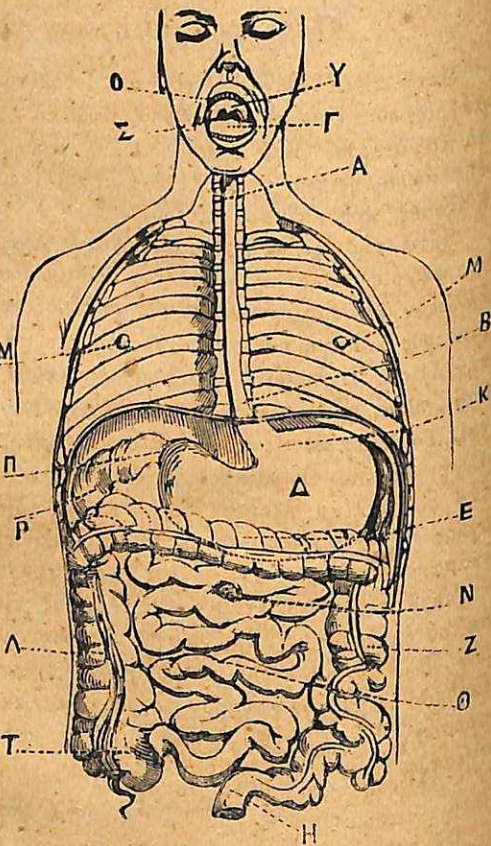
Ὁ γαστροεντερικὸς σωλήν ἀρχεται ἀπὸ τοῦ στόματος καὶ λήγει εἰς τὸν ἀφαιδρῶνα. Διακρίνονται διάφορα μέρη αὐτοῦ ὑπὸ διάφορον ὄνομα· εἶνε σωλήν ἐκ σαρκὸς ἐπτάκις μακρότερος τοῦ ἀνθρωπίνου.

νου σώματος, ἔχων διαφόρους ἀνωμαλίας καὶ εὐρύτητας, ἔχων δύο ὁπὰς, τὸ στόμα, δι' οὗ εἰσέρχονται τὰ πρὸς ζωὴν ἔξωθεν συντε-
λοῦντα καὶ τὴν ἔδραν,
δι' ἧς ἐξέρχονται τὰ
περιττὰ (ὅρα ἀπέναντι
σχῆμα).

Περιγραφή τοῦ στόματος.

Τὸ στόμα ἀνοίγων κλείει
διὰ δύο φύλλων καλου-
μένων *χειλῆ*, τῶν ὁ-
ποίων τὰ ἄκρα εἰσὶ τι-
μεθόριον μεταξὺ τοῦ ἐ-
ξωτερικοῦ δέρματος τοῦ
σώματος καὶ τοῦ ἐσω-
τερικοῦ, ὅπερ καλεῖται
βλενομεμβράνη· ἡ ἐπὶ
τῶν χειλέων βλενομεμ-
βράνη διακρίνεται ἐκ
τοῦ ἐρυθρωποῦ χρώμα-
τος αὐτῆς.

Μετὰ τὰ χεῖλη ἔρχον-
ται οἱ ὀδόντες οἱ ὁποῖοι
εἰσὶ 32, φυόμενοι κατὰ
σειρὰν ἐπὶ ἐκάστης σια-
γῶνος ἀνὰ 16, εἰσὶ τριῶν
εἰδῶν· οἱ ἐμπρόσθιοι,
οἵτινες καλοῦνται *κοπτήρες* ἀνὰ 4, τὸ ὅλον 8· ἐκατέρωθεν τούτων
ἀνὰ εἰς *μυτερός*, καλούμενοι *κυνόδοντες*, διότι ὁμοιάζουν με τοῦ
ὀδόντος τοῦ κυνός, καὶ εἰσὶ προωρισμένοι νὰ διασχίζωσι τὸ κρέας.
Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ *τραπεζῖται* οἱ καὶ *μύλοι* λεγόμενοι·
τούτων οἱ δύο, οἱ παρακείμενοι εἰς τοὺς *κυνόδοντες*, καλοῦνται *γόμε-
φιοι*. Πάντες εἰσὶ πλατεῖς, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς τὸ τρίβειν τὴν
τροφὰς, ὡς αἱ πέτριαι τοῦ μύλου.
(ἀκολουθεῖ)

Δ' ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ περιποιήσεως τῆς λεχοῦς.

Μετὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ νεογνοῦ ὁ τοκετὸς μένει εἰσέτι ἀτελείωτος
μέχρις οὗ πέσῃ τὸ ἀκόλουθον, ἀνάγκη λοιπὸν ἵνα καὶ τοῦτο πέσῃ
τὸ ταχύτερον. Ἐὰν ὁμως βραδύνη ποίησον ἐντρίβας ἐλαφρὰς διὰ
τῆς παλάμης τῆς χειρὸς ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ἐὰν ἔτι πλέον βραδύνη
ἢ ἐξοδος, προσκάλεσον ἰατρόν.

Μετὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἀκολουθοῦ ἡ λεχὼ πρέπει νὰ μένῃ ἀκίνη-
τος μέχρις οὗ παύσῃ ἡ ροὴ τοῦ θρομβώδους αἵματος. Μετὰ ταῦτα
ἄλλαξον τὴν στρωμνὴν καὶ τὰς σινδόνας, ἀλλὰ ταχέως· διότι ἡ πα-
ράκαιρος ἀλλαγὴ τῆς στρωμνῆς ἐπιφέρει ἐνίοτε δεινὰς ταραχὰς εἰς
τὴν λεχῶ. Ἡ λεχὼ δὲν πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἄλλην στρωμνὴν
βαδίζουσα, ἀλλὰ μετακόμισον ταύτην ἐν χερσὶ. Δὲν πρέπει νὰ κάθη-
ται. Τὸ σῶμα αὐτῆς πρέπει ὅλον νὰ διατηρῆται θερμὸν ἀπὸ κεφαλῆς
μέχρι ποδῶν. Οἱ μαστοὶ νὰ ᾤσιν ἐπικεκαλυμμένοι διὰ βάμβακος,
τὴν δὲ κοιλίαν περισφύξον μετρίως διὰ ζώνης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ
ὄγκος τῆς μήτρας σμικρύνεται καθ' ἐκάστην, ἐπανάγκης ὅπως καθ'
ἐκάστην ἀναλόγως ἀνανεοῦται ἡ περισφύξις.

Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς λεχοῦς εἰς καθάραν στρωμνὴν καὶ
ἀφ' οὗ ὀλίγον ἡσυχάσῃ, πλύνον διὰ σπόγγου ἐμβρεγμένου εἰς χλια-
ρὸν ὕδωρ τὰ αἱματομένα μέλη αὐτῆς· ἐπὶ τοῦ γεννητικοῦ πόρου
ἐπίθεσον μάκτρον καθαρὸν, λευκὸν μαλακόν, ξηρὸν διπλωμένον τῇ
προσοχῇ μὴ φραχθῇ πολὺ ὁ πόρος καὶ ἐμποδισθῇ ἡ ἐξοδος τοῦ
αἵματος.

Δίαιτα λεχοῦς.

Ὁ θάλαμος ἐνθα μένει ἡ λεχὼ ἔστω εὐρύχωρος, καθαρὸς, εὐάε-
ρος καὶ μακρὰν θερμύτων καὶ ταραχῶν. Ἡ στρωμνὴ ἔστω μετρίως
μαλακότητος. Ἡ κλίνη μὴ ἔστω πλησίον τῆς θύρας ὥστε τοῦ παρα-
θύρου. Ἡ καθαριότης, ἡ ἡσυχία, τὰ εὐάεστα, πάντα συντελοῦσι
πρὸς τὴν ὑγιεινὴν τῆς λεχοῦς.

Ἡ τροφή μετὰ τὸν τοκετὸν ἔστω ἐλαφρὰ μέχρις οὗ παρέλθῃ ὁ τοῦ
γάλατος πυρετός, ζυμὸν ὄρνιθος μετὰ φύστης (φιδῆ) ἢ ὀρύζης εἰσὶν
ἀρκετά. Ἡ πόσις ἔστω πτισάνη ἐκ γλυκανίσου πάντοτε χλιαρά·
24 ὥρας μετὰ τὸν τοκετὸν δοτέον 16 ἢ 20 δραμ. ἐλαίου ἀμυγδά-
λων προσφάτου καθαροῦ καὶ ἐὰν ὑφίσταται δυσκοιλιότητα ἔστω εἰς
24 δραμ. ἀπλοῦν μετὰ σακχάρου.

Ὁ πυρετός τοῦ γάλατος ἄρχεται μετὰ 24 ἢ 48 ὥρας, ὅτε μὲν ἔρχεται ἰσχυρὸς ἄλλοτε ἐλαφρὸς καὶ ἐνίοτε ἀνεπαίσθητος. Πάντοτε μέχρις οὗ ἔλθῃ τὸ γάλα διατηρητέον ἡσυχίαν, καὶ ποτὸν ἄρθρον ἀναλόγως τῇ δίψῃ ἐγχύματος χλιαροῦ γλυκανίσου. Τὸ γλυκάνισον εἶνε τὸ προτιμώτερον ποτόν· διότι καὶ γάλα καλὸν φέρει, καὶ εἰς τὴν μήτρην ὠφελεῖ, καὶ εἰς τὸν στόμαχον ἐμποδίζει τὰ ἀέρια. Μετὰ τὸν τοῦ γάλατος πυρετόν, ἡ λεχὼ δύναται καθεῖσθαι ἐπὶ τινα λεπτὰ ὥρας. Βαδίσαι δὲ ἢ ἵστασθαι ὀρθία οὐδόλως ἐπιτρέπεται πρὶν νὰ παρέλθωσι 10 ἢ 12 ἡμέραι. Ἡ δὲ κοιλία ἔστω ἐσφυγμένη ἐπὶ δύο μῆνας. Πρὸ τῶν 40 ἡμερῶν δὲν πρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας. Πρέπει ἡ μήτηρ νὰ θηλάξῃ τὸ τέκνον τῆς ὅσον δύναται περισσότερον καιρὸν· διότι διὰ τοῦ θηλασμοῦ καθαρίζεται τὸ αἷμα τῆς, καὶ γίνεται ὑγιεστερά καὶ τὸ τέκνον τῆς γίνεται ὑγιέστερον.

Μεγάλαν προσοχὴν οφείλουσιν οἱ περὶ τὴν λεχὼ νὰ δίδωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ῥηθέντων. Πλείσται λεχὼ ἐγένοντο θύματα δωρεάν ἐξ ἐπιλοχείου πυρετοῦ, ὅστις εἶνε ἀδυσώπιτος, ὅταν προερχεται ἐκ κακῆς προφυλάξεως τῆς λεχοῦς, ἰδίως προκαλοῦσι τοῦτον αἱ ἡθικαὶ διατάξεις, οἱ θόρυβοι, αἱ φωναί, καὶ πᾶν προσβάλλον τὸ νευρικὸν σύστημα, ἀλλὰ καὶ αἱ περιψύξεις, καὶ ἡ κακὴ διαίτα ἐπιφέρουσιν ἐνίοτε τὸν ὀλέθριον τοῦτον πυρετόν. Τὸ παρ' ἡμῶν ἐπικρατοῦν πνεῦμα τοῦ νεωτερισμοῦ παρασύρει εἰς περιφρόνησιν καὶ τῶν πατροπαράδοτως τεταγμένων κανόνων καὶ τῆς προφυλάξεως καὶ τῆς διαίτης τῶν λεχουσῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπονητσκουσιν ἤδη συχνότερα ἐξ ἐπιλοχείου πυρετοῦ ἢ παλαιότερα.

Αἱ τότε μαῖται καὶ αἱ περὶ τὴν λεχὼ εἰς οὐδένᾳ ἐπέτρεπον τὴν εἵσοδον εἰς τὸν θάλαμον τῆς λεχοῦς· οὐδεὶς τῇ ὀμίλει εὐχερῶς οὐδένᾳ θόρυβον ἐπέτρεπον. Διητήρουν τὴν κλίνην περιβεβλημένην διὰ παραπετασμάτων, ἵνα ἐμποδίζωσι προσβολὴν βύματος ἀέρος καὶ ἔδιδον διαρκῶς ἐπὶ 15 ἡμέρας ποτὰ χλιαρὰ γλυκανίσου ἢ πολυτριχίου, κλπ.

Θεραπεία τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ διὰ τοῦ ὁποῦ λεῖμονίου.

Κατὰ πᾶσαν πρωΐαν νήστης λόμβανε τρεῖς κωταλίας μεγάλας ὁποῦ λεμονίου ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν πρωΐας. Τοῦτο συσταίνουσιν ἐμπειρικῶς τινες, καὶ διαβεβαιοῦσιν ὅτι ἐπιτυγχάνει, ὅταν ἀποτυγχάνῃ ἡ κίνησις.

Ἐν τῷ «Φοίβῳ» τοῦ 5' ἔτους 1884 σελ. 28 διελάβομεν σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι ὁ ὁπὸς τοῦ λεῖμονίου δίδεται ἐπιτυχῶς κατὰ τοῦ διαλείποντος πυρετοῦ ὑπὸ διάφορον σκευασίαν. Ἐν δὲ τῇ Συνεδ. ὑγιεινῇ ἐκδ. 6' σελ. 319 ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ὁπὸς τοῦ λεῖμονίου μετὰ καφεπινόμενος θεραπεύει τὴν διάρροϊαν.

Θεραπεία τῆς βραγχνάδας τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἀδόντων.

Θὲς καὶ διατῇρει ἐν τῷ στόματι μικρὸν τεμάχιον βόρακος βάρους 5 ἢ 6 κόκκων. Ἐκ τοῦ σώματος τούτου προκαλεῖται ἀφθονος πτυαλισμὸς (γίνονται δηλαδὴ πολλὰ σάλια), ἡ δὲ βραγχνάδα ἐξαφανίζεται.

ΠΕΡΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ.

(Συνέχεια προηγουμένου).

Ἐκ τῶν προρηθέντων τρόπων πρὸς τὴν ἄμεσον ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ τῆς νοσοποιῦ ὕλης ὁ μᾶλλον χρησιμότερος τρόπος εἶνε ὁ διὰ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς ἀδήλου διαπνοῆς, δι' ἧς παρασύρεται καὶ ἀποβάλλεται ἡ νοσοποιὸς ὕλη. Ὁ ἰδρὼς εἶνε μεγάλη αὐξήσις τῆς ἀδήλου διαπνοῆς. Τὰ αὐξάνοντα λοιπὸν τὴν ἀήλυν διαπνοὴν χρηστέρων· τοιαῦτα εἰσὶ τὰ ἰδρωτικά, αἱ ἐντριβαὶ τοῦ δέρματος, κλπ.

Τὸ καυτήριον, τὸ βόθριον (φουντανέλλα), ὡσαύτως ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ διοργανισμοῦ τὴν νοσοποιὸν ὕλην μετὰ τῆς ἐκκρινόμενης ὕλης.

Ὁ βελονισμὸς (acupuncture).

Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ἐμπήγειν ἐντὸς τοῦ σώματος βελόνην λεπτοτάτην ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου ἢ πλατίνης, ἔχουσα μῆκος ἐνὸς δεκατομέτρου μέχρι 1, $\frac{1}{2}$. Ἐμπήγεται αὕτη μεθοδικῶς διὰ συστροφῆς μεταξὺ τῶν δακτύλων, ἢ διὰ πίεσεως, ἢ διὰ ἐπικρούσεως μετὰ σφύρας ἐκ φελλοῦ, διευθύνεται καθετῶς καὶ κατὰ βάθος ὥρισμένον ἐπὶ τοῦ πάσχοντος μέρους, ἢ ἐπὶ ἄλλου σχετικοῦ· ἀφ' οὗ ἐμπηχθῇ εἰς τὸ προσήκον βάθος, μένει μέχρι τριῶν λεπτῶν ὥρας, καὶ εἴτα ἐξάγεται. Ἡ ὁπὴ εἶνε τόσο μικρὰ ὥστε οὔτε αἷμα ἐξέρχεται. Τὴν μέθοδον ταύτην ἡγνούν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες· ἐγνώριζον δὲ καὶ

τὴν μετεχειρίζοντο ἐξ ἀμνημενεύτων χρόνων οἱ Κινέζοι καὶ οἱ Ἰάπωνες τὴν χρῆσιν ταύτης ποιοῦσι καθ' ὅλων τῶν νόσων καὶ πρὸς θεραπείαν καὶ πρὸς προφύλαξιν· ἔχουσιν ὀρίσει ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος σημεῖα, ἐνθα πρέπει νὰ ἐμπήγηται ἡ βελόνη· ἐμπήγουσι ταύτην καὶ εἰς τὴν καρδίαν, καὶ εἰς τὸ ἥπαρ καὶ εἰς ἄλλα ὄργανα ἄνευ βλάβης· εἶνε δὲ λίαν λεπτοτάτη. Δοξάζουσιν ὅτι διὰ τῆς ἀνοιγομένης οὕτως ὁπῆς ἐξέρχεται ἀτμωδῶς ἡ νοσοποιὸς ὕλη· διότι θεωροῦσιν ὅτι πᾶσα νόσος παράγεται ἐκ τῆς ἐν τῷ διοργανισμῷ ὑπάρξεως ἀτμώδους τοιαύτης ὕλης.

Ἐκ τῶν ἐθνῶν τούτων ἐγνώσθη ἐν Εὐρώπῃ ἡ μέθοδος αὕτη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1,600 μ. Χ., ἀλλ' ἔμενεν ἀχρηστος μέχρι τοῦ 1820, ὅτε ὁ Κλοκέτος ἐν Παρισίοις ἐφήρμωσε ταύτην ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν ἀπυρέτων ρευματισμῶν, καὶ ἄλλων τινῶν νόσων, ὁ δὲ Καρρέρος μετεχειρίσθη ταύτην ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς νεκροφανείας, κατὰ τοῦ πνιγμοῦ ἐν ὕδατι καὶ τῆς ἀπνοίας (ἀσφυξίας) ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἀλλὰ καὶ αὖθις ἔμεινεν εἰς ἀχρησίαν.

Ὁ ἡλεκτροβελονισμός.

Ἐκ τοῦ βελονισμοῦ ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς προσθήκης τοῦ ἡλεκτρισμοῦ εἰς ἐμπηγμένην βελόνην βαθέως ἐντὸς τῆς σαρκός, ἵνα τὸ ρεῦμα ἐπενεργήσῃ ἀμέσως βαθύτερον μέχρι τοῦ πάσχοντος μέρους. Ὁ θετικὸς πόλος ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς βελόνης· ὁ δὲ ἀρνητικὸς ἐπὶ παρακειμένης χώρας, τὸ ρεῦμα πρέπει νὰ ᾔη μέτριον καὶ συνεχές καὶ νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ 5 ἢ 7 λεπτὰ ὥρας. Θεραπεύονται οὕτως οἱ ρευματισμοί, αἱ νευραλγίαι, αἱ χρόνιαι φλεγμοναί, κλπ. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης ἐξέρχεται διὰ τῆς ὁπῆς ἡ νοσοποιὸς ὕλη, καὶ ταυτοχρόνως διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος φονεύονται τὰ μικροζωάρια, τὰ ἀποτελοῦντα τὴν νοσοποιὸν ὕλην. Τὴν μέθοδον ταύτην πεπειρα-
μεθα ἐπιτυχῶς.

Ε' ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περὶ Ἰτέας (ἐτιᾶς).

Διακρίνονται διάφορα εἶδη ἰτέας· α') ἡ λευκὴ ἰτέα, β') ἡ Αἰγιτέα (salix Caprana), γ') ἰτέα ἀμυγδαλίνα, δ') ἡ ἐλληνικὴ ἰτέα, κλπ. Ἐκ τούτων πολλὰ εἶδη ὑπάρχουσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πλὴν σχεδὸν ἀχρηστα· ἐν ᾧ εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἡ ἰτέα καλλιεργεῖται καὶ παρέ-

χει ἀρκετὴν ὠφέλειαν· διότι ἐκ τῶν κλώνων τῆς προπάντων κατασκευάζουσι διάφορα εἶδη καλαθίων καὶ κανίστρων, τὰ ὅποια μεταφέρουσιν ἐκεῖθεν εἰς Ἑλλάδα καὶ ἀλλαχοῦ. Ὁ δὲ φλοιὸς τῆς ἰτέας καὶ μάλιστα τῆς λευκῆς ἔχει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν εἰς τινα πάθη, ὅταν ἔχει καὶ ὁ φλοιὸς τῆς κίνας.

Ἐκ τοῦ φλοιοῦ τῆς ἰτέας ἐξάγεται ἡ ἰτεΐνη (salicine), ἥτις εἶνε ὕλη, ἔχουσα τὴν θεραπευτικὴν δύναμιν τῆς κινίνης, ἀλλὰ ὑπὸ ὁσὶν διπλασίαν· ἐξ αὐτοῦ ἐξάγεται καὶ τὸ ἰτεϊκὸν ὀξύ (acidum salicis), δι' οὗ γίνεται τὸ σαλικυλλάτον τῆς σόδας, ὅπερ εἶνε ἐξαίρετον ἰατρικὸν κατὰ τῶν ρευματισμῶν καὶ ἰδίως κατὰ τῆς ἀρθρίτιδος. (Ὁρα Φοῖβον ἔτους Ε' σελ. 110).

Ίατρικὸν ἐκ τῶν φύλλων τοῦ Γερανίου (φυτοῦ ἀνθῶνους).

Ἄμα συμβῇ πληγὴ ἐκ μαχαίρας ἢ ἐξ ἄλλης πατάξεως ἐπὶ δακτύλου ἢ ἄλλου μέρους τοῦ σώματος, ἐπίθετε φύλλον γερανίου καὶ ταχέως θεραπεύεται· ἐὰν ἡ πληγὴ ᾔη μεγάλη, λάβε πολλὰ φύλλα κοπάνισον, καὶ ἐπίθετε.

Ε' ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΟΓΡΑΦΕΙΝ

Ἐν τῷ «Φοίβῳ» τοῦ ἔτους 5' διελάβομεν περὶ συνταγολογίας· ἥδη προσθέτομεν καὶ ἄλλα πρὸς συμπλήρωσιν.

Συνταγὴ καλεῖται ἡ παρά τοῦ ἱατροῦ ἀναγραφὴ ἱατρικῶν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀσθενοῦς. Οἱ δὲ κανόνες, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ διατηρῇ ὁ ἱατρός πρὸς σύνταξιν τῆς συνταγῆς ἀποτελοῦσι τὴν **τέχνην τοῦ συνταγογράφειν**. Ἐκ τῶν κανόνων τούτων οἱ μὲν εἰσὶν ἀπλῶς πρακτικοί, οἱ δὲ πορίζονται ἐκ τῆς Φυσικῆς, τῆς Χυμίας, τῆς Φαρμακολογίας καὶ τῆς Φαρμακοποιίας. Ἄνευ τῆς γνώσεως τούτων εἶνε ἀδύνατον ὁ ἱατρός νὰ συντάξῃ ἰδίαν συνταγὴν ὡς πρέπει παρὰ τῇ κλίνῃ τοῦ ἀσθενοῦς. Πῶς δύναται νὰ συντάξῃ π.χ. πόμα τι (potio), ἐὰν μὴ γνωρίζῃ τὴν χυμικὴν ιδιότητα τῶν πρὸς τοῦτο φαρμάκων; τὴν ἀμοιβαίαν χυμικὴν ἐπενέργειαν τούτων, τὰ ἐξαγόμενα ἀποτελέσματα ἐκ τῆς συνθέσεως, τὸ εἰδικὸν βάρος ἐκάστου εἶδους, τὴν ἰδίαν ἐκάστου ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ διοργανισμοῦ, τὴν δόσιν, καὶ τὴν ἐνέργειαν κατὰ τὴν ἡλικίαν, γένος, κράσιν, ἰδιοσυγκράσιν, κλπ.

Πολύ ἐπηρεάζει ἐνίοτε ἡ ἰδιοσυγκρασία εἰς τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν θεραπείαν τοῦ φαρμάκου, ἐν φάρμακον, τὸ ὁποῖον ἐπιτυχῶς θεραπεύει πολλοὺς ἀσθενεῖς, εἰς ἄλλον ὁμοίως πάσχοντα ἀποτυγχάνει καὶ ἐνίοτε βλάπτει. Αὕτη ἡ εὐεργετικὴ κίνησις εἰς τινὰς ἰδιοσυγκρασίας οὐδὲν ἔστω καὶ εἰς ἐλαχίστην δόσιν. Ἐλάχιστον ποσὸν κίνησης ἐπιφέρει εἰς τινὰς διαταραχτικὰ ἐρυθρήματα, κνισμούς, ἐξάψεις, νευρικὰς ταραχὰς κλπ. καὶ ἐν ἐπιτάσει ἐπιφέρει δηλητηριώδη ἀποτελέσματα· ἐν ἱατρικὸν ἐπιτυγχάνει θαυμασίως πρὸς θεραπείαν νόσου, τ' αὐτὸ εἰς τὴν ὁμοίαν νόσον ἐπὶ ἄλλου νοσοῦντος ἀποτυγχάνει, π. χ. εἰς τὴν δυσεντερίαν τ' αὐτὸ φάρμακον ἀποτυγχάνει διδόμενον εἰς ἄλλην ἐποχὴν κατὰ τῆς αὐτῆς νόσου. Ἡ περίνοια τοῦ ἱατροῦ καὶ ἡ πρακτικὴ αὐτοῦ μετὰ εὐκρινῶν γνώσεων τῆς ἐπιστήμης ἀποτελοῦσι τὴν πραγματικὴν ἱατρικὴν. Διὰ τοῦτο ἤδη οἱ ἐπιστήμονες ἱατροὶ διακρίνονται ὡς πρὸς τὴν θεραπευτικὴν ὑπὸ δύο τάξεις, πρακτικοὶ καὶ θεωρητικοί.

Ὁ *πρακτικὸς* (*praticien*) εἶνε τελειότερος ἐπιστήμων, διότι συνδυάζει τὴν θεωρίαν μὲ τὴν πρᾶξιν. Ὁ *θεωρητικὸς* ἱατρός πλέει εἰς ἀχανὲς πέλαγος. Ὁ *ἐμπειρικὸς* εἶνε ἀμαθὴς πάσης ἐπιστημονικῆς ἰδέας καὶ ἀδιακρίτως τ' αὐτὸ τοῖς πᾶσι δίδει· οὗτος βλάπτει καὶ θανατώνει πολλοὺς ἵνα θεραπεύσῃ ἕνα· ὁ ἐμπειρικὸς οὗτος διὰ τῆς μελέτης καὶ παρατηρήσεως δύναται ὀλιγωτέρας βλάβας νὰ παράγῃ. Μόνον εἰς τοιοῦτον ἐμπειρικὸν ἀρμόζει τὸ ἀντιγράψαι κατὰ λέξιν συνταγὰς (*Chomel 617*).

Ὅλα τὰ πρὸς ἀσθεὴ διοριζόμενα φάρμακα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις. Α' εἰς ἱατρικὰ *συνταγικά* (*magistraux* ἢ *extemporanes, ahronizoïques*) δηλαδή ἱατρικὰ τὰ ὁποῖα κατασκευάζει ὁ φαρμακοποιὸς αὐθωρεὶ κατὰ τὴν συνταγὴν τοῦ ἱατροῦ, ὡς εἰσὶ τὰ γαλακτώματα, ἀφεψήματα, ἐμβρέγματα, πτισάναι, ἀλοιφαί, καταπότια κλπ. καὶ β' εἰς φάρμακα *φαρμακοποιϊκά* (*officinaux, chronizoïques*), τὰ ὁποῖα ὁ φαρμακοποιὸς ἔχει καὶ διατηρῇ κατεσκευασμένα πρότερον· τοιαῦτά εἰσι τὰ σιρόπια, τὰ ὑδατα, τὰ ἐκχυλίσματα, τὰ βάμματα, ἀλοιφαί τινες, κλπ.

Ἐκ τῆς τοιαύτης διακρίσεως καὶ αἱ συνταγαὶ διακρίνονται εἰς δύο εἴδη. Αἱ συνταγαὶ ἱατρικαὶ καὶ β' συνταγαὶ φαρμακοποιϊκαί.

Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην οἱ Γάλλοι διακρίνουσι καὶ τὰς συνταγὰς ὑπὸ διάφορον ὄνομα, τὸ α' εἶδος καλοῦσι *formule* (*formula*) τὸ β' *ordonance* (*prescriptio*), ἐνίοτε ὅμως συγχέουσιν ἀμφοτέρω τὰ ὀνόματα ταῦτα. Κατὰ τὴν διάκρισιν ταύτην καλεῖται εἰς τὸ συνταγολόγιον *formulaire*, τὸ ἔχον συλλογὴν συνταγῶν διαφόρων

ἱατρῶν, ὡς βοήθημα ἀναμνησιακόν, καὶ *officine* συλλογὴ παντὸς εἶδους.
(ἀκολουθεῖ)

ΠΑΝΤΟΙΑ

*Πλύσιμον πρὸς καθαρισμὸν τῶν ποτηρίων καὶ πατῶν
ὕδαλινον σκεύους.*

Λάβε κελύφους (φλούδας) ὧν τετριμμένους, καὶ τεμάχια μικρὰ χάρτου πυρώδους (στράτζου) καὶ ὀλίγον ὕδωρ. Ἀνάμιξον καὶ τρίψον τὸ ποτήριον. Ἐὰν ἦνε φιάλη, εἴσασον ἐντὸς τὸ μίγμα καὶ ἀνακίνοι. Ὁ καθαρισμὸς γίνεται ταχέως καὶ καλῶς. Πλύνε κατόπιν τὸ σκεῦος διὰ καθαροῦ ὕδατος.

Ἡ καλὴ οἰκοκυρά οὔτε τοὺς κελύφους τῶν ὧν δὲν πρέπει νὰ πετᾷ, διότι ἰδοὺ καὶ οὗτοι εἰσὶ χρήσιμοι εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν.

Νοθεία τοῦ πολτοῦ (πελτὲ) τῆς ντομάτας.

Ἐν Εὐρώπῃ, ἔνθα ἡ νοθεία τῶν τροφῶν ποιεῖ μεγάλας τελειοποιήσεις, νοθεύεται ἐπιτηδείως καὶ ὁ πολτὸς τῆς ντομάτας. Μικρὸν ποσὸν πολτοῦ ντομάτας ἀναμιγνύουσι μετὰ πολτοῦ βουκιῶν (καρῶτων) καὶ κολοκύνθης, ἅπερ βάφουσι δι' ἀνελίνης, ἥτις εἶνε δηλητηριώδης.

Βλάβη προερχομένη ἐκ τῆς γεύσεως πολὺ θερμῶν τροφῶν.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀνεχθῇ ἐν τῷ στόματι πολὺ θερμὸν βόημα (σοῦπαν) ἢ πολὺ θερμὸν καφὲν μέχρι θερμότητος ἐκτατοβάθμου θερμομέτρου 75°. Ἀλλ' ὅσοι χρήσιν συνεχῇ τοσοῦτον θερμῶν ποιοῦσιν παρατηρήθη ὅτι κατ' ὀλίγον γάνουσι τὴν αἴσθησιν τῆς γεύσεως, καὶ συνάμα καὶ βλάβας τῶν ὀδόντων ὑφίστανται.

Ἵγνινόν λοιπὸν ἐστὶ τὸ μὴ συνεχῶς γεύεσθαι πολὺ θερμὰς τροφὰς καὶ πολὺ θερμὰ ποτά.

Ἐν Πεννηλθανία ἀνορρύττουσιν ἤδη φρέαρ, τοῦ ὁποῦ το βᾶθος ἀφίχθη εἰς 1850 μέτρα, καὶ ἐξακολουθεῖ ἡ ἐργασία πρὸς τὸ βαθύτερον. Ἡ ἐπιστήμη θέλει ἀπολαύσει ἐκ τούτου πολλὰς ωφελίμους παρατηρήσεις.

Εἰς πόλιν τινὰ Αὐρώραν καλουμένην τῆς ἐπαρχίας Νέας Ὑόρκης κατεσκευάσθη μία μάζα τυροῦ ζυγίζουσα 1,320 ὀκάδας. Τὸ πρὸς τοῦτο γάλα ἐλήφθη ἐκ 3,600 ἀγελάδων, αἵτινες παρέχουσι 12,800 ὀκάδας γάλακτος.

Εἰς τί χρησιμεύσει ὁ κολοσαῖος οὗτος ὄγκος; πῶς θὰ καταναλωθῇ;

Ἐνδύματα ἐκ φελλοῦ.

Γίνονται νήματα ἐκ φελλοῦ, μεθ' ὧν κατασχευάζονται ὑφάσματα καὶ ἀποτελοῦνται ἐνδύματα ὡς τὰ κοινὰ, εἰςὶ ταῦτα προτιμητέα διὰ τοὺς θαλασσοπλοοῦντας ὡς σωστικά ἐν καιρῷ ναυαγίου· διότι τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου διὰ τούτων ἐπιπλέει.

Ἡ συκοφαντία τῶν εὐεργετῶν τῆς κοινωρίας.

Παρμεντιέρος, ὁ ἐν Γαλλίᾳ εἰσαγαγὼν πρῶτος τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμήλων, κατεπολεμήθη διὰ τὴν κοινωφελὴ εὐεργεσίαν, πολλὰς ὑποστάς ἀγενεῖς ἀντιπράξεις καὶ πολλὰς πικρίας ἐποτίσθη. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ ἀρετὴ ἐνίκησε.

Τοσοῦτο δὲ οἱ συμπατριῶται του τὸν κατεδίωκον ὥστε ὅταν κατὰ τὸ 1792 ὁ Παρμεντιέρος ἐξῆτει νὰ ἐκλεχθῇ δήμαρχος, οἱ ἐχθροὶ του ἀντέπραπτον καὶ ἔλεγον πρὸς τοὺς ψηφοφόρους: « Προσέξτε μὴ δώσητε ψῆφον εἰς τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις ἅμα γείνη δήμαρχος θὰ μᾶς τρέφει διὰ γεωμήλων ».

Ὀλίγα ὅμως ἔτη παρῆλθον καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ του ὑπεστήριζον τὴν καλλιέργειαν τῶν γεωμήλων. Καὶ ὁ πρῶτος ἐπινοήσας ἐν Γαλλίᾳ τὴν κατασκευὴν τῶν πορφυρεῶν ἀγγείων, καταδιωχθεὶς ἀπέθανε πάλμπτωχος. Ὁ φθόνος ὁμοιάζει μὲ τὰ ζῦφια ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατατρῶγουσι τὰ ὠραῖα ἄνθη.

Τρόπος τοῦ καθαρίζειν τὰ μάρμαρα.

Λάβε 10 δράμια χλωρούχου τιτάνου καὶ διάλυσον εἰς μίαν ὀκτὺ ὕδατος, ἔμβρεξον ἐν αὐτῷ φελλὸν παλαιόν, καὶ τρίβε ἐλαφρῶς τὸ μάρμαρον. Μετὰ δύο ὥρας πλύνε διὰ ὕδατος τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ μαρμαροῦ· ἐὰν ᾖ πολὺ ἀκάθαρτον, τότε χρῶ φύρσην (σθούρτσαν) ἐξ ἀγρόστιδος (ἀγριάδας) ὅχι πολὺ σκληρὰν ἀντὶ φελλοῦ. Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου πλύνονται τοῖχοι ἐκ μαρμαροῦ. Πάντοτε πρέπει προηγουμένως νὰ καθαρίζεται ἡ ἐπιφάνεια καλῶς ἐκ τοῦ ἐπικειμένου κονιορτοῦ.